

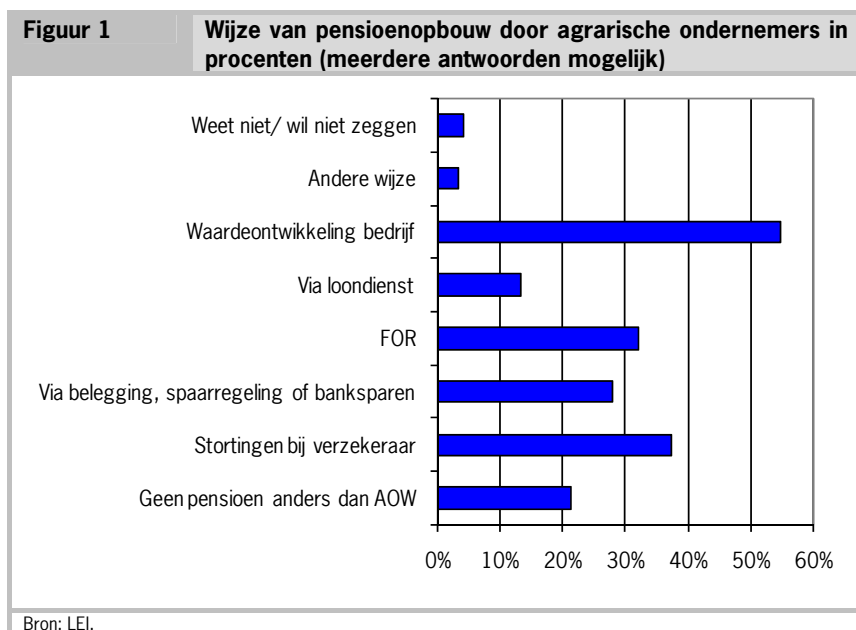
Pensioenopbouw in de land- en tuinbouw blijft achter

Harold van der Meulen

Ongeveer 20% van de agrarische ondernemers verwacht voor de oude dag geen aanvullend pensioen te hebben opgebouwd. Voor degenen die wel iets hebben geregeld is de waarde van het bedrijf de belangrijkste pensioenvoorziening. De beschikbare bedragen voor de oude dag blijven gemiddeld achter bij opgebouwde aanspraken via pensioenfondsen door werknemers, zo concludeert het LEI in opdracht van het Ministerie van LNV.

Wijze van pensioenopbouw

Uit een enquête onder deelnemers van het Bedrijven-Informatienet van het LEI blijkt dat ongeveer 20% van de ondernemers verwacht buiten de AOW geen aanvullend pensioen te hebben opgebouwd via stortingen bij een verzekeraar of bank. Fiscale oudedagsreserve (FOR), loondienst, of waardeontwikkeling bedrijf. Ondernemers die wel pensioen opbouwen zien in de waardeontwikkeling van het bedrijf (55%) veruit de belangrijkste basis voor de pensioenopbouw (figuur 1). Dit geldt voor alle sectoren in de land- en tuinbouw. Jongere ondernemers zijn hierover positiever dan oudere ondernemers.

Ruim een derde van de agrarische ondernemers bouwt momenteel pensioen op via een lijfrente/koopsompolis. Van de ondernemers die een lijfrenteverzekering hebben, betreft het in ongeveer de helft van de gevallen een uitkering bij pensionering van minder dan 10.000 euro per jaar, gebaseerd op de huidige inleg. Als reden waarom agrarische ondernemers geen pensioen opbouwen via lijfrente en/of koopsompolissen geeft bijna 50% aan dat het te duur is. Circa 30% van de agrarische ondernemers bouwt pensioen op met de Fiscale oudedagsreserve (FOR). Let wel, de FOR is op zich geen afzonderlijke pensioenvoorziening in de zin van een spaarrekening of belegging. De ondernemer benut de FOR als

faciliteit om minder belasting te moeten betalen (uitgestelde belasting). Hij moet wel aantonen dat hij over voldoende liquide middelen beschikt om later de uitgestelde belasting te kunnen voldoen. Slechts 8% van de ondernemers is van mening dat met alleen de FOR voldoende pensioen wordt opgebouwd. De belangrijkste reden om niet aan de FOR te doteren is dat er geen of onvoldoende winst wordt gemaakt.

Verwachte pensioenuitkering

Slechts een beperkt deel van de agrarische ondernemers (ongeveer een kwart) bouwt een pensioen op met een verwachte uitkering van 15.000 euro of meer per jaar bovenop de AOW. Ter referentie: bij werknemers komt de pensioenopbouw gemiddeld neer op dit bedrag. Een groep van 28% van de ondernemers weet de opbouw niet danwel wil het niet zeggen. Redenen voor een beperkte aanvullende pensioenopbouw zijn de gemiddeld lage inkomens bij agrarische ondernemers en bedrijfsoverdracht aan de volgende generatie.

Tabel 1	Verdeling van ondernemers (%) naar verwachte bruto uitkering per jaar aan pensioen (op basis van lijfrente, koopsompolis, sparen, beleggen, fiscale oudedagsreserve (FOR), pensioen en waarde bedrijf) naast de AOW
Geen	19
Minder dan 10.000 euro	16
Tussen de 10.000 en 15.000 euro	13
Tussen de 15.000 en 20.000 euro	7
Tussen de 20.000 en 25.000 euro	5
Tussen de 25.000 en 30.000 euro	5
Tussen de 30.000 en 40.000 euro	1
Tussen de 40.000 en 50.000 euro	2
Meer dan 50.000 euro	4
Weet niet/ wil niet zeggen	28
Bron: LEI.	

Pensioen en bedrijfsopvolging

Indien het bedrijf wordt overgedragen naar een volgende generatie, dan blijkt uit de enquête dat in bijna alle gevallen een aanzienlijk deel van het eigen vermogen in het bedrijf blijft voor de opvolger(s). Dit gebeurt enerzijds doordat de ouders genoeg nemen met een overname tegen een lagere waarde dan de marktprijs. Anderzijds verstrekken de ouders vaak nog een familielening ter financiering van de bedrijfsovername. De uitkomsten uit de enquête bevestigen de stelling dat bedrijfsovername in de agrarische sector alleen mogelijk is door een gedeelte van het pensioen van de ouders in het bedrijf te laten zitten.

Meer aandacht voor bewustwording

De financiële ruimte bij verkoop van het bedrijf wordt vaak overschat, mede vanwege de belastingverplichtingen die nog moeten worden voldaan. Dit geldt zeer zeker bij bedrijfsoverdracht binnen de familie. Het is aan te bevelen pensioenvorming in de advisering van banken, accountants en adviseurs nadrukkelijker aan de orde te stellen. Een belangrijk aspect daarbij is de relatie tussen pensioenopbouw, vermogen in het bedrijf en bedrijfsopvolging. In de voorlichting zouden een aantal praktijksituaties beschreven kunnen worden met concrete voorbeeldbedragen wat je op je 65ste nodig zou moeten hebben voor een onbekommerende oude dag. Bij de bedrijfsbeëindiging en overdracht, al dan niet in familieverband, spelen ook fiscale zaken een belangrijke rol.

Collectieve pensioenregeling?

Uit de enquête blijkt dat agrarische ondernemers niet eensgezind zijn over een verplichte collectieve pensioenverzekering. Bijna een derde van de ondernemers is voorstander, 40% tegenstander en 31% haalt het niet uit. Omdat een derde van de agrarische ondernemers voor een collectieve pensioenregeling is, zouden belangenorganisaties initiatief kunnen nemen voor een collectieve regeling binnen de pensioenpijler met vrijwillige deelneming. Hiermee kunnen voor de deelnemers kostenvoordelen worden behaald.

Meer informatie:

Rapport 2009-025 *Hoe landbouwers voorzien in hun sociale zekerheid*